

תרומת הדשן ס"ב

סימן סב

שלומך יסגא לחדא אהובי הח"ר מענד"ל יצ"ו. אשר שאלתני על הקטן שקלל את אביו כינקותו בהיותו בן י"א שנה, עוד עבר עבירה אחרת באותו פרק שהעיד עדות שקר על איש כשר שגנב, ורוצה לקבל תשובה על ככה. נראה דלקטן אפילו כשהגיע לחינוך לאו בר עונש ואזהרה הוא כלל ועיקר אפילו שעה אחת קודם שהביא שתי שערות, כדמוכח להדיא פ' ארבעה אחין (יבמות לג, א) דקאמר דאייתי שתי שערות בשבת ע"ש. ובפ' חרש (יבמות קיד, א) נמי מוכח דאפילו עונש כל דהוא ליכא עליה, מדאמר קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו, ואי הוי עליו עונש ב"ד אמאי לא מחייבינן להפרישו מן העונש. ובקטן שהגיע לחינוך איירי התם כדמוכח להדיא בתוס' שנ"ץ בפרק בתרא דיומא' דמקשה (חד) חינוך קטנים דהתם אהיהא דפ' חרש. והא דאייתי קרא דאסרה תורה דלא ליספו ליה בידים, יש לומר הטעם דקפיד רחמנא תרומת הדשן עמוד מס 32 ב (פסקים) איסורין, **במקום** אחר השיב לאוהבו ולא לאחר ישראל בן פתחיה הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן שמ"ח ט"ז, י"ז

364 ערוך הלכות גניבה סימן שמח שטט השרת

הבעלים אמר לקבל הימנו הגניבה ונחשב כאלו הוא גנבו [י"ט] :
מן השולח את חברו לגנוב אין המשלח חייב דאין שליח לדבר עבירה וכן המראה לחבירו מקום לגנוב כמו אם הראה לו מחתרת ג"כ פמור מהאי טעמא וגם אפילו במקום שהמשלח חייב ע"פ אופנים שנתבאר בס' קפ"ב פמור במראה מקום לגנוב דדוקא בשולחו חייב אבל מראה מקום אין זה אלא גרמא בנזקין ולא דמי למראה דסי' שפ"ח דחייב מדיני דגרמי דהתם ברי הויקא אבל הכא שמא לא יגנוב [ט"ז] :
יז וכתב רבינו הרמ"א מיהו אם השליח אינו בר חיובא י"א והמשלח חייב עכ"ל ומסקור הדין מתבאר

ערוך השלחן עמוד מס 362 ח (חו"מ ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

נתיבות כ"ה

משפט הכהנים – חידושים

(ב) בדברי הפוסקים. ודבר דסליק בש"ס בתיקו דקיימא לן המוציא מחבירו עליו הראיה, וטעה ופסק להוציא מיד המוחזק, הוי טועה בדבר משנה. [נימוקי יוסף לסנהדרין י"א ע"ב מדפי הרי"ף]. ואם כבר התפיש לבעל דין תליא במחלוקת הפוסקים [הרי"ף והרמב"ן והרא"ש והנימוקי יוסף מובא בש"ך סק"ב], אי מהני תפיסה בתיקו, עיין בכללי תפיסה [סימן כ"ה כלל ד']. ^{הערות} ביאורים [סק"ב] דהדיין פטור מלשלם לכולי עלמא. (ג) חוזר הדין. אפי' שלשה מומחים סמוכים וקיבלו. ^{הערות} וש"ך סק"ב.

משפט האורים – ביאורים

עוד הקשה בספר קטוה"ט [סק"א], דלמה יהיה נושא ונותן ביד חייב, הא אף דמזיק ריבה רחמנא שוגג כמזיד, מכל מקום צולן אינו חייב שוגג כמזיד, דהא מצוה' במוס' [ב"ק ע"ט ע"א ד"ה נחנן] ונימוקי יוסף סוף פרק מרובה [שם דף כ"ט ע"א מדפי הרי"ף], דאם אמר לחבירו קח לי שור שהוא צימ פלוני שהוא שלי, ונמצא שאינו שלו אלא לגנבו נמכרין, דמשמע שם שניהם פטורין, המשלם משום דאין שליח לדבר עבירה והשליח לפי שלא ידע, ועיין ש"ך סימן שמ"ט [סק"י], אלמא גזולן שהגביה ונתן לחבירו בשוגג פטור, ע"ש. ותמוהין דבריו מאוד, דאדרבה להיפך כחז שם הנימוקי יוסף בשם האחרונים דס"ל אין שליח לדבר עבירה דהשליח חייב, רק שהש"ך מסיק שם בסימן שמ"ט דאף לדבר עבירה חייב, דאמתניתין דפרק מרובה [ע"ט ע"א] דנתנו לנכורות בנו קאי, ע"ש. ונאונסין ודאי דאין יכולין לחייבו מטעם מוזק רק מטעם גזול, ובודאי דלא נעשה גזולן להחמיצ צאונסין כשלא נמכרין לגזול כלל, דהא לא נמכרין לקנותו לגזילה, אכל כשנתנו לגנב ואילו לא היה נותנו לא היה הגנב נוטלו בעצמו, כגון דקאי בברי עברי דנהרא, ומחמת גרמא הנמינה אי אפשר להחזיר השור, חייב מטעם גורם להזיק, דמוזק אפילו בשוגג חייב, כמו במראה דינר לשולחני, דמה לי אם זרקו לים או מסרו לגנב כשאי אפשר להחזיר ממנו, ואין לך מוזק גדול מזה*. ^{הערות} וזה ברור מאוד.

^{הערות} שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< עמוד מס 551 יו ח"י א (א - כו), קאר, יוסף בן אפרים (שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< - יו ח"י א (א - כו) קאר, יוסף בן אפרים) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע ש"ס, פתחי תשובה שם

סימן שם

מצוה על הגזול להשיב הגזילה ואם אין בה שוה פרוטה או נשתנית

וכו' סעיפים

א כל הגזול^א לחייב להחזיר הגזילה עצמה שנאמר^ב והשיב את הגזילה אשר גזל ואם אברה או נשתנית^ג למשלם דמיה בין שהודה מפי עצמו^ד לבין שבאו עליו עדים שגזל^ה לאפילו גזל קורה ובנאה בבירה גדולה הואיל ולא נשתנית דין תורה הוא שיהרוס כל הבנין ויחזיר קורה לבעליה אבל תקנו חכמים מפני תקנת השבים שיהיה נותן את דמיה ולא יפסיד הבנין לאפילו גזל קורה^ו לאעשאה בסוכת החג ובא בעל הקורה לתובעה בתוך החג נותן לו את דמיה אבל אחר החג הואיל ולא נשתנית^ז ולא בנאה בטיט מחזיר את הקורה עצמה. הגה^ח גזל קרקע וזנה עליה נזיינים גדולים צריך לסתור הכל ולהשיב קרקע לצעליה ידלל עשו תקנת השבים צרקקע.

שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > עמוד מס 26 כו ח"י י (שנט - תכו), קארו, יוסף בן אפרים (שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > כו ח"י י (שנט - תכו), קארו, יוסף בן אפרים) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

באר היטב

נעני שומא דמר לא ידענא מה ענין טעם זה נעני הכל, ונמחילת כנד הרצ הגדול דנניו מה הם משוללים הננה, אם לא שנאמר דאשיגרת לשנא נשגנה נמחלף לו בין תקנת השבים למקנת השוק וק"ל. והנה ראיתי נבאר היטב אשר לפני שהעמיק ולא היו ליה לצטמו. ואנכי לא ידעתי מה חיקן מהין. ועיין לקמן ריש סימן שס"ו: סעיף ג' ג. השלישית. וכ"ש אם גזל אדם שוה פרוטה והחלה לנרץ להשיב אותה או דמיה שוה פרוטה כמו שהיפה ממחילה, אלא לרשומא נקט ג' אגודות כו', דאע"ג שכבר קיים מלת השנה צמה שהחזיר צ' אפ"ה צריך להחזיר הג', כן נכתב המוס'. וסיים הטור ז"ל, וכ"ש אם גזל צ' אגודות שוות צ' פרוטות והחלו ועמדו על אדם והחזיר לו אדם, שצריך להחזיר לו גם הצ' שהרי לא קיים מלת השנה כלל, עכ"ל. סמ"ע [ספ"ח]:

פתחי תשובה

מה שעמד על לשון הסמ"ע [ספ"ח]. ועיין בלבוש שכתב טעם אחר דלכך לא עשו תקנת השבים בקרקע, דטעמא מאי עשו תקנת השבים כדי שלא יעלים הגזול שגזל ולא יעשה תשובה, ובקרקע לא שייך זה דאי אפשר להעלימה ע"ש. ועיין בתשובת המבי"ט ח"ג סי' קמ"ג שכתב דאם לא נעשתה ההשגת גבול מדעתו רק שהבנאים הכניסו חצי אמה מקרקע חבירו שלא מדעתו, אפשר שגם הגאונים [מקור דברי רבינו ירוחם - המובא בצינוס אות ב'] יודו שעשו בו תקנת השבים ויפרע לבעל הקרקע מה ששוה החצי אמה, כי לא החמירו אלא מפני מה שעבר על לא תסיג גבול רעך ויבדוק י"ט י"ד, והכא לא עבר כיון שלא ידע, עכ"ל. ועיין במשנה למלך פ"ז מהלכות גניבה הלכה י"א שהביאו בקצרה וכתב עליו, ואין נראים לי דבריו כלל ע"ש. ועיין בתשובת רשמי שאלה [חור"מ] סוף סימן ג"ו שהביא דברי המשנה למלך הנ"ל על נידון ידידיה [שהובא לעיל סימן קמ"ב סעיף ב' ס"ק ב'] ומסיים דצ"ע ע"ש. ועיין בספר שער משפט [ספ"א] שכתב דנ"ל דהאי דינא תליא בפלוגתא שהביא הרמ"א בסימן רע"ד במי שהיה לו נחיל של דבורים ויצאו וישבו על אילן חבירו, אי יכול לקרן הענף כו', וכן בשנים שהיו באים בדרך זה בחבית של יין וזה בכד של דבש ונסדק הכד של דבש, אי בעל היין חייב לשפוך את יינו כדי להציל דבש של חבירו וישלם לו דמי היין מפני השבת אכידה כמבואר בסימן רס"ד סעיף ה' בהג"ה כו' ע"ש:

שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > עמוד מס 27 כו ח"י י (שנט - תכו), קארו, יוסף בן אפרים (שלחן ערוך השלם > מהדורת פריעדמאן > כו ח"י י (שנט - תכו), קארו, יוסף בן אפרים) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה